

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího práce

Autor práce: Barbora Vaňková

Název práce: „Mít“, nebo „být“ ve výzkumech hodnot společnosti

Autor posudku: Jiří Vinopal

Návrh klasifikace práce: výborně

Základní charakteristika práce.

Práce Barbory Vaňkové je teoreticko-empirickým uchopením tématu hodnotových proměn moderních společností a to konkrétně na příkladu společnosti české. Vychází ze známé koncepce E. Fromma, jejíž platnost pro českou společnost posledních desetiletí se pokouší ověřit poměrně originálním způsobem - na materiálu sociologických výzkumů hodnot, a dílem z toho konkrétně na způsobu formulace otázek v dotaznících. Za originální myšlenkou stojí předpoklad, že sociologové jakožto „znalci“ společnosti formulují své dotazy v souladu s běžným užíváním jazyka. A tedy že tato formulace otázek v dotaznících zprostředkovává cestu k užívání modů *být* a *mít* v jazyce a že může posloužit k prozkoumání stavu a vývoje společnosti jako takové.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Práce má jasně formulovaný záměr i výzkumnou otázku a učiněné závěry jim odpovídají. Autorka přitom své zaměření (a svým způsobem tudíž částečně i dílčí výzkumné otázky a metodologické řešení) v průběhu práce na projektu měnila, a to v návaznosti na průběžné výsledky a objevivší se komplikace. Z tohoto hlediska oceňuji konečnou podobu práce, v níž došlo k významnému propojení obsahové analýzy dotazníků a meritorní analýzy hodnotových preferencí. Ty se po dlouhou dobu jevily jako poněkud nekompatibilní a jednotná výzkumná otázka i její zodpovězení jako obtížně dosažitelné. Výsledek ovšem tyto rozpory do značné míry překonává a práce tudíž jako celek velmi dobře „drží pohromadě“.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Metoda a postup řešení jsou jasně vyloženy a také dodrženy.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Jednotlivé části práce jsou z hlediska rozsahu i obsahu vyvážené, logicky vhodně propojené a text tak vytváří konzistentní celek.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Práce má přehlednou strukturu, argumentace je vystavěna logicky a text je jasný a srozumitelný.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Teoretická rovina práce netrpí žádnými podstatnými nedostatky. Autorka v adekvátní šíři a hloubce prezentuje klíčovou teoretickou koncepci E. Fromma, zasazuje ji do kontextu dobového vývoje společností i dalších koncepcí hodnotových proměn, např. Inglehartovy. Výzkumná otázka i konkrétní hypotézy jsou tak z teoretické části vyvozeny zcela přirozeně a srozumitelně.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Empirická část byla z hlediska řešení projektu nejkomplicovanější oblastí. Autorka byla nejprve nucena rezignovat na mezinárodní kontext, následně se potýkala s dostupností výzkumných materiálů z dřívějších českých výzkumů a po prvních analýzách pak také musela přistoupit k výrazně odlišné operacionalizaci zkoumaných jevů (slova mít a být vs. mody mít a být), což dále způsobilo i nutnost změny metodologických postupů (podstatně komplikovanější schéma obsahové analýzy, zapojení dalšího kodéra apod.) Je třeba přiznat, že v závěrečných fázích zpracování už nemusely být všechny metodologické aspekty a postupy dokumentovány vyčerpávajícím způsobem, nicméně z hlediska hodnocení výzkumného procesu, kterým autorka prošla a zkušeností, které tím získala, hodnotím i tuto část a její zpracování velmi pozitivně.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Výsledky analýz autorka náležitě diskutuje jednak v kontextu klíčové teorie Frommovy i dalších relevantních teorií hodnotových proměn, jednak s ohledem na společenský vývoj v ČR. Důležité je, že reflektuje i metodologická úskalí a omezení vlastní práce, a například že kriticky rozebírá také samotný fakt, zda a jak spolehlivě může vybraná cesta (obsahová analýza dotazníků sociologických výzkumů) vést k zamýšlenému cíli odhalení reálných proměn společnosti. Závěry práce tak odpovídají jak zjištěným meritorním výsledkům, tak také sebe-reflexi vlastního výzkumného projektu, zhodnocení jeho teoretických východisek (např. vágnost vlastní Frommovy teorie) i metodologické proveditelnosti (dotazníky jako objekt výzkumu).

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Formální kritéria odborného textu jsou bez problémů naplněna.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Autorka využívá relevantní literární i datové zdroje a prameny a to vždy s důsledným zdůvodněním a náležitým kritickým odstupem.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Po jazykové, stylistické i grafické stránce dosahuje práce standardní úrovně, vytknul bych pouze řazení grafů a tabulek hned za sebe, nikoli blíže k příslušným pasážím textu.

Celkové hodnocení práce

Jedná se o velmi zdařilou bakalářskou práci a výzkumný projekt jako takový je do značné míry originální. Ačkoli na závěrečném zpracování jsou patrné známky nikoli nevýznamných změn zaměření a postupů v průběhu zpracování, a i když některé aspekty by bylo dobré doplnit či rozšířit (dokumentace postupů obsahové analýzy, ještě intenzivnější propojení meritorní analýzy hodnotových preferencí s rozlišením modů používaných v dotaznících), považuji realizovaný výzkumný projekt za dobře odvedenou práci a výsledný text za jeho kvalitní prezentaci.

Otázky a náměty k obhajobě

Lze něco vysoudit z nesouladu výsledků analýz hodnot a analýz modů používaných v dotaznících? Lze na základě toho něco říci o práci sociologů (resp. výzkumníků) z hlediska adekvátnosti způsobů jejich zkoumání společnosti, neřku-li o jejich kompetenci?

Plán na zahrnutí mezinárodních výzkumů byl opuštěn ve fázi, kdy ještě autorka plánovala založit analýzu dotazníku na výskytu slov mít a být... Když následně přešla k analýze modů jako takových ve znění otázek, nebylo by možné nějakým způsobem i tyto dříve „nevhodné“ výzkumy použít? Jaké by tak mohly být závěry?

Datum: 6. 6. 2018

Podpis: